

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประชากรของประเทศให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 7) หรือกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ จึงทำให้แนวคิดการพัฒนาทักษะทางสังคมได้กลายมาเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาให้กับประชากรของประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กล่าวว่า ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลก และภายในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จากการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยจะเผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องเตรียมการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทย มีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงาลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แก่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 5)

และจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมา ประชาชนแตกแยกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ขาดความสามัคคี และมีทัศนคติไม่เป็นมิตรต่อกัน...(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557, หน้า 1) เกิดขึ้นจากประชาชนขาดความสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นความสำนึกที่ควรมีในตัวของคนไทยทุกคน ความสำนึกทั้งสามส่วนได้ส่งเสริมและช่วยเหลือให้คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข หรือแม้กระทั่งยามที่คนไทยมีปัญหาทางด้านจิตใจหรือเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต สถาบันศาสนาก็ช่วยในการขัดเกลาพฤติกรรมต่าง ๆ อีกทั้งช่วยให้คนมีสติและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคประกอบทั้งสามจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่คนไทยทุกคนต้องเทิดทูนอยู่เสมอ (วีริวิญญ์ บุญส่ง, 2552, หน้า 3)

การจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถในการต่าง ๆ ให้เต็มตามศักยภาพ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 4 ว่าด้วย แนวทางทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า

ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 2)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระบุว่า การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด การเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัย เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับ ในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้นการปลูกฝังให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติและของโลก พื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติตนเอง ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนได้ถูกลดบทบาทและความสำคัญลง โดยให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น จนทำให้ความรู้พื้นฐานของเยาวชนไทยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยลดลง ไม่รู้สึกหวงแหนมรดก วัฒนธรรม ประเพณี และความภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีน้อยลง (อารี วัชรเวียงชัย, 2551, หน้า 4)

คุณลักษณะความภูมิใจในความเป็นไทย เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์หนึ่งที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของความภูมิใจในความเป็นไทยว่าหมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความรัก ห่วงแหน คีลปวัฒนธรรมไทย สามารถสืบทอดและเผยแพร่สิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยได้ ดังนั้นการสร้างเสริมทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและยึดถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ต้องสอนให้กับผู้เรียนด้วยเพื่อให้เป็นไปตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “ผู้เป็นครูอาจารย์นั้น ใช่ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการและในทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และในฐานะที่จะเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่า การสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรมเป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2556, หน้า 9)

ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นด้านการเสริมสร้างทักษะทางสังคมนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน อีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ การนำมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันคิดและลงมือปฏิบัติ จะเป็นการกระตุ้น

ให้เกิดความตื่นตัวท้าทาย และเห็นความเชื่อมโยง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพิชชา ทะแพงพันธ์ (2550, บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมหน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาของ สุพจน์ วิทลัสวสิน (2552, บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

จากการผลประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, 2555, หน้า 6) ได้สรุปข้อมูลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในกลุ่มโรงเรียนทศมิตรสองพี่น้อง พบว่า ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้สูงกว่าเดิม และจากการประเมินภายนอกของสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2553 สรุปได้ว่า มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับพอใช้ และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตอยู่ในระดับดี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550 หน้า 10) ซึ่งผู้วิจัยมีความต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานทั้ง 2 มาตรฐานนี้ให้สูงขึ้นกว่าเดิมและมาตรฐานทั้ง 2 มาตรฐานนี้จะมีการพัฒนาได้ดีในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในด้านทักษะทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษา การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จัดบูรณาการภายในสาระการเรียนรู้สาระเดียวหรือหลายสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริง ในบริบทที่มีความหมายส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับการเรียนมากกว่าการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมมากขึ้น ให้รู้จักคิดตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเกิดพัฒนาการในทุกๆ ด้าน (สุพิชชา ทะแพงพันธ์, 2550, หน้า 3)

สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงสาระประวัติศาสตร์ของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2545 หน้า 208-209) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำได้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาแนวคิดและความคิดรวบยอด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และสามารถจัดระบบความรู้โดยใช้แผนผังกราฟฟิก ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน โดยนักเรียนทำกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ การระดมสมอง กรณีศึกษา การเรียนแบบร่วมมือ การศึกษานอกสถานที่ การเขียนบรรยาย การสัมภาษณ์ การใช้แบบฝึกทักษะ การแสดงบทบาทสมมติ การใช้ชุดการสอน และการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเจลิมนิธิเขตต์ปรีชา (2545, หน้า 167-176) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้พลังความคิดอย่างมีวิจารณญาณผสมผสานกับจินตนาการทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบวิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นการประมวลประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้ได้ผลดี มีคุณภาพ น่าสนใจ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาแนวคิดและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื่องจากการสอนด้วยชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ปราโมทย์ เวชกิจ, 2554, หน้า 5) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรจิระ จักรขุม (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน และผลการศึกษาของปราโมทย์ เวชกิจ (2554, บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ของคนในชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ของคนในชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมความปลอดภัย

สมานฉันท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ 2 ด้าน คือ ทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
4. เพื่อศึกษาความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
4. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน และผู้สนใจนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนทศมิตร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 10 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 259 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสองพี่น้อง กลุ่มโรงเรียนทศมิตร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

(cluster sampling) ด้วยการจับสลากโรงเรียน จาก 10 โรงเรียน มา 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน วัดสองพี่น้อง มีนักเรียนจำนวน 13 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา

2.2.2 ทักษะทางสังคม

2.2.3 ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส. 4.3 ตัวชี้วัดที่ 1 ตัวชี้วัดที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 3 เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาการสอน 10 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา หมายถึง สื่อการสอนสร้างขึ้นจากการประมวลผลเนื้อหา ประสบการณ์ แนวคิด กิจกรรม สื่อ มาผสมผสานกันอย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอนที่จัดไว้เป็นชุด ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่างๆ และสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนสามารถ บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) คู่มือสำหรับใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ 2) ชื่อชุดกิจกรรมย่อย 3) คำนำ 4) สารบัญ 5) คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) คำแนะนำสำหรับครู 7) คำแนะนำสำหรับนักเรียน 8) ใบคำสั่ง 9) แบบทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ 10) ใบความรู้ 11) ใบกิจกรรม 12) เฉลยใบกิจกรรม 13) แบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ 14) เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา หมายถึง การพัฒนาชุด กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมี

ขั้นตอนในการพัฒนาได้แก่ 1) ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมด 2) แบ่งหน่วยการเรียนรู้ 3) กำหนดหน่วยการเรียนรู้การสอน 4) กำหนดความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ 5) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 6) วิเคราะห์งานและจัดลำดับกิจกรรม 7) กำหนดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียน 8) การสร้างแบบทดสอบ 9) ทดลองใช้ชุดกิจกรรม และ 10) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อนำมาใช้สอนแล้ว นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยกำหนดการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ที่ระดับ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ที่ได้จากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนในการทำใบกิจกรรมระหว่างเรียนในแต่ละกิจกรรม

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา หลังเรียน

ความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการทำแบบทดสอบความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ทางการเรียนรู้ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะทางสังคม หมายถึง การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมด้านกายด้านวาจา และด้านความรู้สึก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบสังเกตทักษะทางสังคมของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบการวัดทักษะทางสังคมไว้ 3 ด้านคือ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ในรูปแบบการสังเกตพฤติกรรม มาตรฐานประมาณค่า 3 ระดับ และมีเกณฑ์ประกอบการให้คะแนน

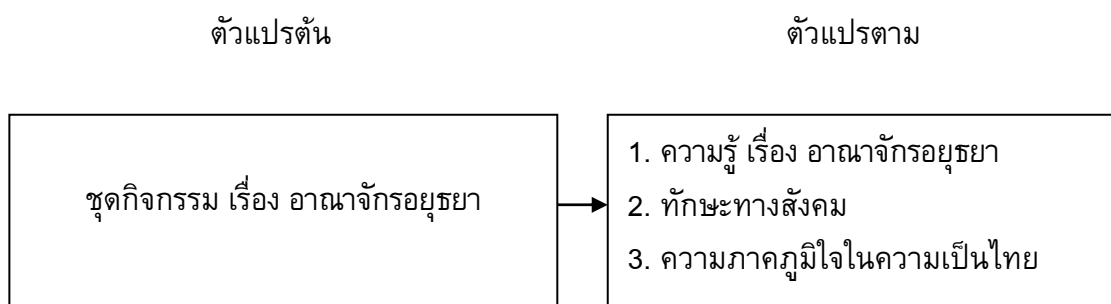
ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจที่แสดงถึงความตระหนักเห็นคุณค่า ให้ความสำคัญ และพึงพอใจ ในเอกลักษณ์ของไทย เป็นความภูมิใจในภาษาไทย ความภูมิใจในสินค้าและภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในกิริยามารยาทไทย ความภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย และความภูมิใจในวิถีชีวิตไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบประเมินความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (rating scale) 5 ระดับ ตามแบบประเมินของลิเคอร์ท ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสองพี่น้อง กลุ่มโรงเรียนทศมิตร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างทักษะสังคมตามแนวทางของจรรยา คุณมี (2520, หน้า 110-112) ว่าเป็นทักษะการส่งเสริม การร่วมมือ ครูสังคมศึกษาจะต้องพยายามส่งเสริมให้นักเรียนเป็นฝ่ายปฏิบัติและลงมือกระทำ ต้องหาวิธีการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด ศึกษาแนวคิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984,p.5) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจควมมีคุณค่าของตนเอง แสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และควมมีคุณค่าของตนเอง ซึ่งในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านองค์ประกอบของชุดกิจกรรมของ สุนทร สันทพานนท์ (2551, หน้า 18) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบไว้ดังนี้ 1) คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้การสอน เป็นคำชี้แจงให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียน ศึกษาชุดการเรียนรู้การสอนและส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้การสอน 2) บัตรคำสั่ง เป็นการชี้แจงรายละเอียดของการศึกษาชุดการเรียนรู้การสอนนั้นว่าต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไร 3) บัตรกิจกรรมหรือบัตรปฏิบัติการ บางชุดการเรียนรู้การสอนอาจออกแบบให้มีบัตรกิจกรรมหรือบัตรปฏิบัติการ ซึ่งเป็นบัตรที่บอกให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ 4) บัตรเนื้อหา เป็นบัตรที่บอกเนื้อหาให้ผู้เรียนศึกษา สิ่งที่ควรมีในบัตรเนื้อหาคือ หัวเรื่อง สูตร นิยาม และคำอธิบาย 5) บัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงาน เป็นแบบฝึกหัดที่ให้ผู้เรียนทำหลังจากได้ทำกิจกรรมและศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้ว 6) บัตรเฉลยบัตรแบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนทำบัตรแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว สามารถตรวจสอบความถูกต้องจากบัตรเฉลยแบบฝึกหัด 7) บัตรทดสอบ เมื่อผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ในหัวข้อที่เรียนนั้นๆ ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทำบัตรทดสอบ และ 8) บัตรเฉลยบัตรทดสอบ เป็นบัตรที่มีคำเฉลยของบัตรทดสอบที่ผู้เรียนได้ทำไปแล้วเป็นการตรวจสอบหรือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในการศึกษาชุดการเรียนรู้การสอนนั้น นอกจากนี้กระบวนการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำแนวคิด ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 123), สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545, หน้า 17-18), และ สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถ มูลคำ (2551, หน้า 53-54) มาใช้เป็นขั้นตอนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้ 1) ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมด 2) แบ่งหน่วยการเรียนรู้ 3) กำหนดหน่วยการเรียนรู้ 4) กำหนดความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ 5) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 6) วิเคราะห์งานและจัดลำดับกิจกรรม 7) กำหนดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียน 8) การสร้างแบบทดสอบ 9) ทดลองใช้ชุดกิจกรรม และ 10) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวทางการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และนำแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

ความรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สูงกว่าก่อนเรียน